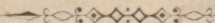

Millal on meie Issand Jeesus risti löödud?

Kirjutanud

R. G. Kallas

Kõuge õpetaja.

Turjewis.

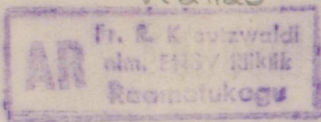
Trükitud „Postimehe“ — J. Lõnison'i — trükitojas.

1899.

232

Ar 899

Kallas

67.327

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 13 Апрелья 1899 г.

Millal on meie Issand Jeesus risti löödud?

Kostus: 783-dal aastal pärast
Rooma linna asutamist, 5-dal
aprillil kell 3 p. l.

See igavesti meelespidamise väärt päew, see päew, millest õnnis fogudus taewas ja ristifogudus maa pääl laulab, see imejuur päew, mis patu ära lepitab ja meile rahu tõi, millal see oli?

1. See päew oli reedene päew. Ei mitte laupäew wõi neljapäew wõi mõni muu päew, waid reede. Inimese loomise ning wiist ka ehk Adamaga patulangemise päewal on ka inimesejuo äralunastamise päew olnud. Seda tunnistawad tõi nelid ewangeliumi ühest juust. Kusgil pool kirjast ei nimetata Kristuse surmapäewa reedeks, waid „walmistamise päewaks“. Joh. 19, 42: „Sinna paniwad nemad siis Jeesuse Juuda rahwa „walmistamise päewa“ pärast“, sest et walmistamise päew oli. Luuk. 23, 54: „Ja see oli „walmistamise päew“. Mark. 15, 42: „Aga kui ju õhtu oli kätte tulnud, et „walmistamise päew“ oli (παρασκευή); niisama Matt. 27, 62: „Aga teisel päewal, mis tuleb pärast „walmistamise päewa“.

Aga mis walmistamise päew see on? Kas ta on pühade laupäew, nii kui meie piiblis Mark. 15, 42 on ümber pandud (προσάβατον), wõi on see päew hingamise päewale walmistamise päew, see on reede? Enamasti tähendab „walmistamise päew“ kirjast küll reedet, aga ta wõib ka pühadele ettewalmistamise päewa, „pühade laupäewa“ tähend

dada, see on iga päewa, mille järele esimene paasapüha, wõi esimene nelipühi päew, wõi esimene lehtmajade pühapäew tuli.

Mis ta nüüd siin tähendab? Siin wõib ta ükfinda reedet tähendada. Seda wõime kolmest asjast ära tunda. Esiteks kõik 4 ewangelisti tunnistawad, et Kristus on esimesel nädala päewal, see on ristifoguduse pühapäewal hauast üles tõusnud. Aga ta oli ju ise ütelnud: Joh. 2, 19, Matt. 27, 64, et ta kolmandal päewal ülesse tõuseb, ning et see töotus on täide läinud, seda just ewangelistid tuletawad meelde, kui nemad ühest juust kuulutawad, et Issand „walmistamise päewal“ suri ja esimesel päewal tõusis. Kui nüüd see „walmistamise päew“ mitte reede, see on hingamise ehk 7-dale päewale walmistamine ei oleks olnud, waid üks pühadele ettewalmistamise päew, ilma et wõeldud on, mis wõi mitmes päew, kes siis mõistaks mõelda, misjulgusest päewast saadik „kolmas“ ehk ülestõusmise päew tuleks lugeda. Seepärast on selge, et „ettewalmistamise päew kolmas päew esimesest päewast arwatud, see on, et ta reede oli.

Seda wõime meie teiseks Mark. 15, 42 näha. Siin nimetatakse seda walmistamise päewa otsekohe „hingamise päewa laupäewaks“ (προσάββατον), see on pühapäewa laupäew, ehk pühade, see on igauhe pühapäewa laupäew. Mis on siis hingamise päewa laupäew? See on reede. Ka ei ütle ewangelist Markus, et walmistamise päew oli seeford pühapäewa laupäew, sest siis wõiks ta ka paasapüha laupäew olnud olla, waid tema ütleb, et see „walmistamise päew“ oli niifugune, mis alati hingamise päewa eespäew, laupäew ehk ettewalmistamise päew on. Seega oli see päew reedene päew. Mark. 15, 42 on seega üsna dieti ümber pandud, muud kui pea meeles, et „pühade laupäew“ kahte asja wõib tähendada. Kolmandaks

näeme meie jeda muišt sõnadešt, miska jelle päewa järele tulewad päewad nimetatakse. Matt. 27, 62 seijab: Aga teisel päewal, mis tuleb pärast „walmistamise päewa“. Mikspärast ütleb apostel nii? Mikspärast ei ütle tema mitte lihtsalt „hingamise päewal“, sest see teine päew oli ometi hingamise päew, 7-mes päew, ning igamees oleks siis mõistnud, mis päew ta oli? — Aga see aeg oli paasaaeg ning esimene paasapäiha oli ka hingamise päew. Kui nüüd apostel „hingamise päew“ oleks ütelnud, siis wõiks lugeja mõtelda, jah, mis nädala päew see hingamise päew oli. Sellepärast ütles tema, see oli see päew, mis meil ikka ja igal ajal pärast walmistamise päewa igal nädalal käib, sest on siis selge, et see „walmistamise päew“ reede oli. Kui nüüd Matt. 28, 1 otse ütleb, et pärast jeda „hingamise“ päewa, mis ise pärast „walmistamise päewa“ oli, tuli „esimene nädala päew“, ja alustas „hingamise päewa õhtul“, nagu kõik päewad Iisraeli kalendri järele õhtul kell 6 alustajiwad, siis on ju üsna selge, et „walmistamise päew“ reede oli. Kui ülestõusmise päew esimene nädalapäew oli, siis oli kolmas päew sest tagasi muudugi reede.

Nüüjama loeb ewangelist Markus 15, 42; 16, 1—2. Esialt oli hingamise päewa laupäew, siis hingamise päew ise, ja siis kui see sai mööda läinud, tuli „esimene nädala päew“. Seega oli surmapäew reede.

Ewangelist Luukas 23, 56; 24, 1 ütleb: Et ettewalmistamise päewale tuli hingamise päew pääle, ja hingamise päewal seisiwad nemad rahul käsu järele ja siis „esimesel nädala päewal“ puhte ajal, mis Luukase enese ütlemise järele 18,33 kolmandal päewal oli, tõusis Iisand üles. Seega ka siin reede. Apostli Johanneje sõnade järele 19, 31 ja 42; 20, 1; 2, 20: juri Iisand walmistamise päe-

mal, teine päew oli hingamise päew, nimelt „suur hingamise päew“, ja siis esimejel nädala päewal, mis Johannese enese ütlemist mööda 2, 20 kolmas oli surmapäewast saadik, tõusis Issand, seega surmapäew reede. Üle selle, kui see hingamise päew „suur oli“, siis on sest just näha, et tema 1) laupäew ja 2) veel üks muu päew ühtekokku oli, nii et otsjegu faks pühapäewa ühte julanud. Mis see teine au jel päewal oli, see jäägu siin uurimata, aga pühapäew, see on laupäew ta oli, seega päew enne seda reede. —

Seega tunnistawad siis kõik ewangelistid ühest juust, igaüks isewiisil ja siisgi kõik ühel häälel, et Issand on „reedel“ jurnud. Et kirjad ka selle poolest kõik ühte lähewad, sest rõõmusta, ning kui nüüd reede jälle tuleb, siis laula: „Oh Jeesus, sinu walu!“ Kui aga suur reede tuleb, siis mõtle, et miljonid ristiniimesi seda reedet juba 2000 aastat on pidanud ning miljonitel häätel on tänatud: Me täname sind, Jeesus Krist, et sina surid meie eest!

Aga üks oleks wõinud apostlid selge sõnaga ütelda „reedel,“ miks nad selle asja „walmistamise“ päewa taha ära warjasiwad. Kostus: Nad on jeda nii selgesti kui wõimalik ütelnud. Aga et sõna παρασκευή nende keeles kahte asja wõib tähendada, nagu meie keeles „kohus,“ siis pead muidugi kõne-sõdemest ära mõistma, kuhu sõna kaalub. Kristuse surma nädalapäew oli siis reede, aga mis kuu päew see oli?

2. Suur=reede oli 15=dal niisanil kuu päewal, see on meie kalendri järele 5=dal aprillil, see on esimejel paasapühäl.

a) Et Kristus esimejel paasapühäl, mis alati 15=dal niisanil oli, suri, seda tunnistawad üksna selge sõnaga kolm esimest ewangelisti.

Apostel Matteus ütleb 23, 17: „Esimesel hapnemata leibade päeval“ küsivad jüngrid Jeesuse käest, kus ja tahad, et meie sulle peame paasatalle valmistama. See „esimene“ hapnemata leibade „päev“ ei ole mitte hapnemata leibade esimene püha, mis ühtlasi ka ikka paasapüha, 15. niisan, oli, sest sel suurel pühal ei tohtinud keegi enam paasatalle tappa, vaid paasatalle jõimine ja tapmine kõige kogudusega oli alati ja seaduse järele 14. niisanil, õhtu kell 6 kuni ööse kell 12 = ni. Kell 12 öösel algas siis pärast „paasalauda“ paasapüha. — Seega oli see päev, kus jüngrid jeda küsivad, 14. niisan, ning õhtu (salm 20), kus Jeesus maha istus, on paasalaua õhtu, 14. niisan.

Weel selgemini seletab ewangelist Markus 14, 12, et jüngrid on paasatalle valmistanud ja Jeesusega jõunud (17) hapnemata leibade esimesel päeval, see on 14. niisanil, neljapäeval (4. aprillil). Aga ehk valmistasivad nemad paasatalle teisel päeval ja jõivad teda jälle teisel päeval? Ei, ütleb Luukas 22, 7, see oli see päev, millal paasatall „pidi“ seaduse järele templi õues tapetama. Seega on tema tapetud 14-dal niisanil, neljapäeval, ning et 15-dal mitte luba ei olnud paasatalle süüa, siis on nemad teda 14-dal jõunud. Aga paasatalle ööl võeti Jeesus wangi ja tapeti jeeaga 15-dal ära. See on kolme esimese ewangelisti selge tunnistus. — Nende tunnistuse järele on Kristus esimesel paasapühal, mitte päeval enne jeda, see on neljapäeval 14. niisanil, paasapüha laupäeval, risti löödud.

Tah, aga kes siis jeda on ütelnud et Jeesus olla paasalaupäeval risti löödud?

b) Seda ütelda apostel Johannes, seletavad mitmed usuteadlased.

Aga kas ta jeda ütleb? Otsikohe ta ei ütle jeda küsil. Ta ei ütle mitte: kolm esimest ewan-

gelisti, keda teie olete lugenud ja mis teil teada, need seletavad, et Kristus olla neljapäeval 14. niisanil enne paasapäha oma rahwaga ja jüngri- tega ühes paasatalle sõõnud, selsamal õhtul armu- laua seadnud, ning siis esimesel juurel paasapähal, reedel 15. niisanil, furnud — aga see ei ole mitte õige. Mina ütlen teile, et Kristus sõi paasatalle küll neljapäeval, aga see oli 13. niisan, Iisraeli kogudus sõi aga oma paasatalle reedel, 14-dal, ning see reede oli paasapäha eespäew ehk walmis- tamise päew, sel 14-dal löödi Jeesus risti ning esimene suur paasapäha oli siis, nagu ifka 15-dal niisanil, aga laupäeval.

Ma ütlen, nii otsekõhe ei ütle seda küll kusgil Johannes. Aga ometi seda õpetust on palju maa- ilmas olnud ja on nüüd ka. Selle õpetuse taga- järjed on wäga kurwad. Nad on juba sagedasti ristiinimesi lahutanud (Quartodecemaner), nad lahu- tawad praegu ka. Nad ajawad siis pühad kirjad üks teise wastu riidu, siis on kas Johannes wõi esimesed kolm ewangelisti ekfinud, kumbal neist siis õigus on? Siis ei ole meil mitte kindlat Jumala sõna ning meie ei tea mitte, millal siis Iisand suri, kas paasapäha esimesel päeval wõi enne seda, meie ei tea, kudas ta siis õiguse poolest armulaua seadis, kas 13-dal wõi 15-dal niisanil. Üks apos- tel ütleb siis seda, teine jälle teist, kelle juhatusel alla peame endid uskuma?

Aga kas see siis tõesti õige on, et Johannese junnistuse järele Kristus paasa laupäeval, teiste ärele paasapähal furnud olla.

Kas see peaks wõimalik olema, et apostlid Matteus ja Johannes selle päewa ära unetasiwad, kelle hirmsjad tuleleegid nende neerudest läbi lõika- siwad kui mõõgad, kuna nad tundide kaupa kõit ära kõnelewad.

Jah, mis jääb teha, kostavad vastalised, selle väikeste asja poolest lähewad kirjad lahku.

Hää küll, siis astume kohtu ette, teie ütlege, mis teie olete märganud, meie ütleme, mis meie mõtleme, ja lugeja tehku otjust, kuhu poole õigus kaalub.

Wastased ütlewad: meil on üks wäljaspidine, üks kolme ewangelisti enese ja nimelt apostli Johanneste tunnistus, et Jeesus paasalaupäewal on surunud, 14. niisanil, ei mitte paasapühäl, 15-dal. Mis on teie wäljaspidine wõi wälimine tunnistus? Talmud ütleb, et ta on 14-dal ristilöödud. — Aga see tunnistus ei maksa, ta on mitu sada aastat pärast seda, suurte waledega ja Kristuse waenuga üles kirjutatud, kuna apostlid tunnistawad, mis nad oma silmaga nägivad. Mis õigusega makjab teile Talmudi tunnistus enam, kui Kristuse apostli Matteuse tunnistus. — Aga weel ütleb apostel Paulus 1. Kor. 5, 7: „Meie paasatall Kristus on meie eest tapetud.“ Aga paasatall tapeti paasalaupäewal, seega on Jeesus paasalaupäewal tapetud. Aga see on tühjast tuulest wõetud. Jeesus on meie paasatall, see on tõsi, aga kus see seisab, et tema siis mitte meie paasatall ei ole, kui ta paasa esimesel pühäl tapeti. Ühel aastal tapeti paasatall neljapäewal, teisel aastal esmaspäewal, kas see nende paasatalle olemist muutis? Mitte sugugi. Jeesus on meie paasatall, see on, tema veri ja ohwer toob meile pääsmist surma ingli eest ja patuorjuse Egiptuse seest, mil päewal ta see pärast peab surema, sest ei ütle see sõna mitte vähemat. Wana testamendi paasalaud oli küll uue testamendi armulaua ettetähendaja, siisgi: kas neid sellepärast ühel tunnil peeti wõi seati? See wastaste tunnistus langeb siis wette. Aga, ütlewad nemad, esimese kolme ewangeliumi enese seest

on näha, et Kristuse surmapäew äripäew oli, olgu küll, et nad seda esimeseks paasapühaks tunnistaswad. Mark. 15, 21 loeme, et Siimon wäljalt ehk põllu päält tuli. Jah, aga kas ta jääl selle pärast kündmas käis. — Seltsamal päewal ostis Joosep kalli linase riide, naesjed walmistasiwad kallid rohtusid ja salwisid (Mark. 15, 56). Kuis nad seda tohtiswad teha, kui paasapüha oli, kus ju kõik töö ära feelatud? Ning kuis siis ülemad seda kõik sel juurel pühal tallitasiwad, et nad Kristuse pääle kohut mõistiswad, soldatid tööle sundiswad, kuma nemad ju ülikangesti pühapäewa pidamise üle walwasiwad, Kristust just pühapäewa rikkumise pärast taga kiusasiwad ja otse ütlesiwad (Matt. 26, 5), ei mitte pühade ajal, ning kellel siis neid pühade andisid weel waja oli, kui ju püha oli alganud, et Juudas Joh. 13, 29 järele, neid ostma läks. Ning kelle käest ta neid ostis, kui ju igamees summitud oli paasalaua taga istuma ja kõik poodiuffed kiini? — Ei, sest kõigest on näha, et suurreede üks äripäew oli ning mitte pühapäew, esimene paasapüha. Ning kui Kristuse surmapäew niisama pühapäew oli kui järeltulew hingamise päew, mis pärast siis kõige asjaga ja nimelt haudapanemisega, nii wäga rutati. Seest on ju selgesti näha, et järgmine päew surmapäewast püham oli.

Kõige selle pääle tuleb kosta, et apostlid seda kõik oma filmaga on näinud, et juudalased seda kõik paasapühal on teinud. Kui see patt oli ja seaduse wastu, siis oli see nende patt, nemad tegiwad kõik sugust pattu seaduse wastu, nad tapsiwad Kristuse ära. Nad ütlesiwad: olgu öö wõi päew, pühapäew wõi äripäew, see on ju kõige rahwa päästmine, juur Jumala teenistus, kui meie selle mäsaja ära kaotame maa päält. Nende oma kuulus Rabi Akiba õpetab: kui keegi kirjatundjate wastu midagi ütleb, see peab suurtel pühadel Jerusafa-

lemmas ära tapetama. Maimonides seletab, et kohut ei tohi suurel pühäl seepärast mõista, et kirjutada ei tohi. Jah, aga nemad mõistivad Kristuse ilma kirjutamata huffa. Küll juudid on targad pühapäewa seadusest üle astuma, kui neile sest ka u tuleb. Pääle selle oli suur kohus ju ammu enne 15-da niisani alustust, enne hommiku ohwrit otjas, kell 6 hommiku oli Kristus juba Pilatuse ees, ning mis Rooma walitsus pühapäewal tegi, see oli neile üsna üks kõif. Kui nemad Jeesuse tapmist mitte pühade ajal ei tahtnud ette wõtta, siis nad ütlesiwad ju, et nad sel ajal rahwa mäs-famiist kartsiwad, aga mitte pühapäewa rikkumise pärast. Aga et nüüd Juudas just sel ajal ja wõl teadis, kus Jeesus oli, ning teadmata oli, kas teda jälle nii nobedasti saab kinni püüda, wiha ka Jeesuse teisi päewaste kõnede läbi templis, juurel nädasil, liiga kõrgele oli tõusnud, siis ei küsinud nemad muud kui oma werejäu kustutada.

Hää siis küll, aga meie kuuleme ometi ka, et ka Jeesuse jüngrid ja sõbrad ise sel päewal mõnda tööd tegiwad, ehk see küll kangesti (2. Moj. 12, 16) ära oli keelatud. Aga 1) ma arwan, kui Jeesus ise Juudasele ütles: mine osta, ega see Jeesuse käsu täitmine mitte pühapäewa rikkumine ei wõidnud olla. 2) Paasapäewa oli küll püha, siisgi püha-ehk hingamiise päew oli weel palju püham. 2. Moj. 12, 16 õpetab, et paasapäewal oli luba jõõki walmistada, jeda luba ei olnud hingamiise päewal mitte. Nimelt kui faks pühapäewa üksteise järele tuliwad, nagu sel aastal, siis õpetasiwad firjatundjad, et ka luba oli wäikefi hädapäralisi tallitusi tallitada, ning neid sõnumid ja õpetusi on talmudis küllalt, mis õpetawad, kuidas wiisi ja niijugustel päewadel ometi mõnda osta jaad. Selle tarwis tuli ju mõni kaupmees mõneks tunniks oma poodi ning apostel Matteus ei laida jeda ka mitte paasapäewa

murdmijeks, et naesjed ja Joosjep asju nuretsejivad, mis nemad enne ei wõinud nuretsejeda, sest et nemad ju neljapäewal weel ei teadnud, et Kristus reedel sureb, ja pärast ei saanud nuretsejeda, sest et hingamise päew pääle tuli. 3) Sellest, et nemad paasapäihal haudapanemisega ruttasjivad, on juht selgesti näha, et ka nemad hingamise päewa pühamaks pidasjivad kui paasa esimest püha. 4) Kõigil seitsemel paasapäihal oli ohwrid ja waeste andisid waja, sellepärast see ütlemine ka midagi ei maksa, kuhu pidi Juudas paasapäiha õhtul weel oma ostetawad armuannid panema. Ei, ei, armsjad wastalised, teie teised põhjusjed on ka üsna ilma põhjusjeta. Aga nemad ütlewad: kolm sõna on Johanneje ewangeliumis, kust selgesti näha, et juur reede äripäew, see on 14. niisan oli. 1) Joh. 19, 14; 2) 18, 28 ja 3) 19, 31. Aga mis siis neis kohtades veldakse?

Joh. 19, 14: Aga see oli paasa valmistamise päew, arvata kuwendal tunnil. Siin on ometi, nii seletatakse, selgesti veldud, et Kristuse surmapäew paasa valmistamise päew, see on pühade laupäew oli, seega äripäew 14. niisan, ning et laupäew 15. niisan esimene paasapäiha oli. — Aga nii ei seisja siin mitte. „See oli paasa valmistamise päew“ ei tähenda muud midagi, kui: see oli niisugune reedene päew, mis paasa nädalis oli, ja Greeka keelest on selgesti näha, et see kuues tund, siin kuues tund paasapäiha alustusest, see on kell 12 reede õõjest, neljapäewast, tulles tähendab. Greeka keeli seisjab 19, 14: ἦν δὲ παρασκευῆ τοῦ πάσχα ὅρα ἦν ὡς ἔκρη. Niipea kui siin komma 5-da sõna (πάσχα) järele pandakse, siis ta tähendab, et Kristus on paasapäiha laupäewal, see on äripäewal 14. niisanil surnud, ja siis ei sünni kolm esimest ewangelisti mitte ühte. Aga niipea kui komma kolmanda sõna (παρασκευῆ) taha paigutatakse, siis lähewad kõik neli ewangelisti sõna sõnalt

ühte. Mii õpetab kuulus kirjaurija Hofmann. Koh, ning mis häda wõi juuduse pärast peame siis komma wiienda sõna taha panema, kas apostel teda sinna on pannud? Apostlid ei ole ju kirjamärkifid sugugi tarwitanud.

Aga wastased ütlevad weel: Joh. 19, 31 ometi ütleb, et selle nädali hingamise päew oli suur, see ometi tähendab, et ta paasa esimese pühaga kokku langes. Aga kus see seisab, et ta seda tähendab? Tema oli kahe asja pärast suur: 1) et see üks hingamise päew oli, mis püha paasanädala sisse langes ja nimelt weel 2) selle pärast, et sel päewal uudse wilja ohwerdamise päew oli, mis ehk Kristuse ülestõusmist ette tähendas. Siit ei saa siis wastased mitte Matteust ja Johannest riidu kokku ajada.

Aga wastaliste kõige kangem sõjariist on lugeda Joh. 18, 28. Siit on lugeda, et juudalased mitte kohtukotta sisse ei läinud Kristuse surmapäewal, sest et neil nõu oli weel jelsamal päewal paasatalle süüa, selgemini: paasat süüa, ning kartsiwad roojaseks saamist. Siit teie ei saa mitte üle, ütlevad nemad, sest siin on ometi selge sõnaga öeldud, et paasatalle söömine juudalastel Kristuse surma õhtul ees oli. Sest on siis näha, et Kristus ise eila õhtu omastega paasat sõi, et täna reede, pühade laupäew, 14. niisan on, kus õhtu kõik rahwas paasat sööb ning et homme, laupäewal, 15-dal niisanil esimene paasapüha on, kus Kristus hanaas hingab.

Aga just neist Johannese sõnadest paistab selgesti igamehele silmi, kes lugeda mõistab, et see päew 15. niisan, reede, Kristuse surma ning esimene paasapüha oli, ning et kõigil rahwal juba paasatalle õhtu selja taga oli. Kuis nii? Olets see paasatall Joh. 18, 28 wana lepingu 14-da niisanil

õhtune paajatall olema, siis oleks juht juudalaste kartus rojastamisest täiesti ilmaasjata. Seft niijugune rojastamine tegi rojajeks üksnes käesolewa päewa õhtuks. Aga õhtust kella kuuest saadik alustas paajatalle õhtu, siis oli jälle igamees koftufoja roojusest puhast ning wõis paajatalle jüüa. Kuid niüd nemad koftufoja roojust kartsiwad, siis on mõista, et nad jeda paajatalle, millest nad kõnelesiwad, weel sel käesolewal päewal, see on reedel kuni kella 6-ni jüüa tahtsiwad. Aga mis paajatall see siis oli? Seda õpetab 5. Moos. 16, 2 ja 2. Moos. 30, 22 selge sõnaga. Siit näeme, et paasapäha õhwri sõõgid üleüldise nimega paasafaks nimetati. Ning Johannes wõis neid jeks nimetada, jekt kes tema raamatu 13. päätükki oli lugenud, see teadis ju, et seadusline paajatalle sõõmaaeg juba oli ära peetud, seega see sõõk, mis Joh. 18, 28 järele weel tulemas oli, pärast neljapäewa õhtut, seega reedel, 15. niisanil, esimesel paasapähal oli.

Meie näeme siis, et kõik need pinnafiskumised, nagu lähetsiwad ewangeliumid ije selles asjas lahku, tühjast tuulest on tulnud. Kõik 4 ewangelisti tunnistawad ühest juust: Kristus on ristil löõdud reedel, 15. niisanil, kell 9 hommiku, esimesel juurel paasapäha päewal. Sel juurel Jumala armu mälestuse päewal tapsiwad nemad oma õnnistegija ära.

3. Aga mil aastal see oli? Kristus on oma löõd alustanud aastal 780, paasapäha ajal Joh. 2, 20. Waremini, see on 779. aasta paasjal weel mitte (Lk. 3, 1, 23). Johannefe ewangeliumi järele ei ole tema üle nelja aasta wõid paasapäha ametis olnud, seega wõib tema surma aasta üksnes olla 780—781—782—783—784. Meist aastatest on üks ainus aasta, kus kalendrite ja tähetundjate kõige terawama arwamise järele

paasa esimene püha reede ja 15. niisani pääle lan-
ges, see on aasta 783, ning jelle aasta 15. niisan
on meie kalendri 5. aprill. Seega on meie Issand
meie eest jurnud aastal 783 p. K. 5-dal aprillil,
reedel, esimesel paasapühal, kella 3—4 wahel pärast
lõunat pärast 7-me tunnilist kannatamiist risti otsas,
meie patu pärast. Seda päewa sünnib ristiini-
mesel igawesti mäletada. Kui patt teeb waewa
mulle, Oh Issand Jeesus Krist, Siis tuleta mu
meelde, Et surid minu eest. —

Ar 899
Kallas

